

RFO Geschiedenis 2008

Jaap van Zweden dirigeert *Lohengrin* in Amsterdam en Parijs

In de ZaterdagMatinee van 2 februari 2008 dirigeerde Jaap van Zweden het RFO en GOK in *Lohengrin* van Richard Wagner. De hoofdrollen werden vertolkt door Anne Schwanewilms (Elsa), Klaus Florian Vogt (Lohengrin) en Eike Wilm Schulte (Telramund). Het was de eerste keer dat Van Zweden een complete opera van Wagner dirigeerde en het werd een overdonderend succes. De uitvoering werd herhaald op 5 februari in de Salle Pleyel te Parijs.

“Juichen, brullen en stampvoeten”, schreef Guido van Oorschot in De Volkskrant. “Er was weer eens opera in de ZaterdagMatinee. En dan nog een van Wagner ook. Ruim vijf uur duurde *Lohengrin*, twee pauzes inclusief. Zelden zie je in de chique corridors van het Concertgebouw dat meegesmokkelde boterhammen en voorraadjes sla worden verorberd. Even zelden tref je een dirigent aan die met zoveel panache debuteert in het Wagnervak.” Peter van der Lint vroeg zich in Trouw af waar te beginnen om zo’n modeluitvoering in woorden te vatten: “Misschien is gewoon bij het begin het beste. Want met de door het Radio Filharmonisch Orkest magnifiek gespeelde ouverture zijn we direct bij de hoofdverantwoordelijke voor deze geslaagde onderneming aanbeland: Jaap van Zweden. [...] Die volmaakte beheersing van de partituur door orkest en dirigent was misschien wel het meest opvallende deze middag. In alle grote uitbarstingen, maar ook op de millimeter was er sfeer, sfeer en nog eens sfeer. De orkestrale reactie bijvoorbeeld op de teleurstelling van Lohengrin als Elsa tegen elk gebod in toch naar de naam van de zwaanridder heeft gevraagd, was een schoolvoorbeeld van geconcentreerd, intens en meeslepend muziek maken; alle musici jankten hier inwendig met Lohengrin mee.”

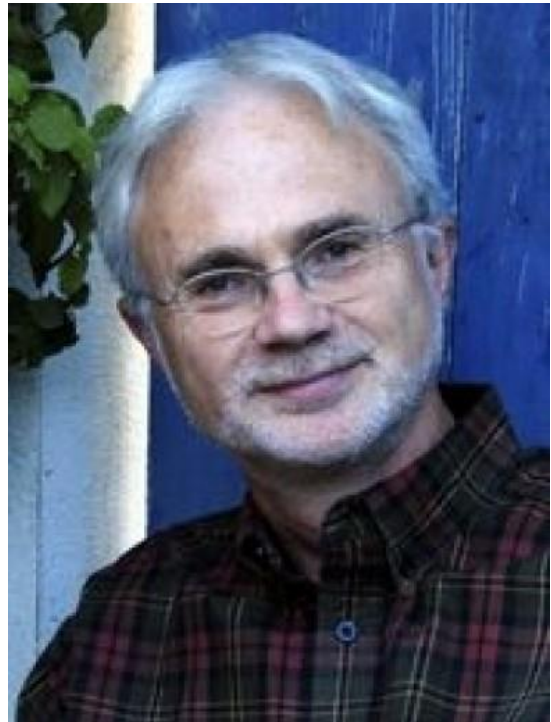
Naar aanleiding van deze productie werd door een unieke samenwerking tussen de verschillende belanghebbenden in Hilversum een ‘crossmediaal project’ in het leven geroepen. Op de website www.operalohengrin.nl was van alles over deze opera en dit unieke crossmediale project te vinden, zoals reportages, partituren en blogs.

Nederlandse première van John Adams' *A Flowering Tree*

In de Operaserie van de ZaterdagMatinee klonk op 24 mei 2008 de eerste uitvoering in Nederland van de opera *A Flowering Tree* van John Adams. Voor deze concertante uitvoering, gedirigeerd door de componist, was de oorspronkelijke solistencast uitgenodigd van de wereldpremière in Wenen op 14 november 2006: Jessica Rivera (sopraan, Kumudha), Russell Thomas (tenor, Prins) en Eric Owens (bas, verteller).

John Adams was in de voorgaande jaren met zekere regelmaat te gast bij het RFO. In oktober 2001 dirigeerde hij het orkest in een all-American concertprogramma met werken van Charles Ives, Lou Harrison, Morton Feldman en hemzelf (*Guide to strange places*); in november 2002 volgde de Nederlandse première van zijn tweedelige oratorium *El Niño* en in april 2006 dirigeerde hij GOK en RFO in een groot Adams-feest, met op het programma *Slonimsky's Earbox*, *The Dharma at Big Sur*, *Two Fanfares* en *Harmonium*.

Uit een recensie van Anthony Fiumara in De Volkskrant: "Onder de beziel dirigerende Adams klonken koper en slagwerk van het Radio Filharmonisch Orkest gedecideerd en krachtig, de strijkers licht en wendbaar, en zorgde het hout voor een toverachtige sfeer in de 'verwandlungsscènes'."

Festival International des musiques d'aujourd'hui, Straatsburg

21 september 2008, Palais de Congrès, Straatsburg (Frankrijk). In het prestigieuze Festival International des musiques d'aujourd'hui gaven het RFO, het GOK en het Vlaams Radio Koor onder leiding van Reinbert de Leeuw een uitvoering van Olivier Messiaens indrukwekkende veertiendelig oratorium *La Transfiguration de Notre Seigneur Jésus-Christ*. Instrumentale solisten waren Gerard Bouwhuis, piano en de RFO-musici Carla Meijers, fluit, Harmen de Boer, klarinet. Arturo Muruzabal, cello, Henk de Vlieger, xylorimba, Hans Zonderop, marimba, en Esther Doornink, vibrafoon.

Het werk klonk eerder met dezelfde uitvoerenden in een co-productie van de NPS, de ZaterdagMatinee en het Holland Festival 2008 in het Amsterdamse Concertgebouw. Het werd toen onthaald op zeer positieve reacties en recensies.

Nederlandse première van de opera *Der Sturm* van Frank Martin

In de Operaserie van de ZaterdagMatinee klonk op 11 oktober 2008 Frank Martins opera *Der Sturm* voor het eerst in Nederland. Voor de uitvoering tekenden het RFO, het GOK en een indrukwekkende rij solisten onder leiding van Thierry Fischer. De Zwitsers-Nederlandse componist Frank Martin speelde al jaren met de gedachte om een opera te schrijven op basis van Shakespeares *The Tempest*. Volgens Martin smeeke deze tekst om op muziek gezet te worden. Martin vestigde zich in de Tweede Wereldoorlog in Nederland en ontwikkelde in zijn woonplaats Naarden in betrekkelijke rust zijn compositiestijl. *Der Sturm* ontstond tussen 1952 en 1954 en was Martins eerste echte opera.

“Voorbeeldig was het Radio Filharmonisch Orkest onder leiding van de Zwitser Thierry Fischer die al vaker een lans brak voor zijn in 1974 overleden landgenoot”, noteerde Floris Don in NRC Handelsblad. Deze uitvoering van *Der Sturm* werd in 2011 uitgebracht op het cd-label Hyperion en werd zeer gunstig ontvangen.

Royal Academy Award voor Stravinsky-cd

30 oktober 2008. Een cd met opnamen van Stravinsky's *Le sacre du printemps* en *Apollon musagète*, uitgevoerd door het Radio Filharmonisch Orkest onder leiding van Jaap van Zweden en uitgebracht op het EXTON-label, kreeg de Japanse Record Academy Award in de categorie Orchestral Works. The Record Academy Awards zijn onderscheidingen die maandelijks worden toegekend door het toonaangevende Japanse magazine The Record Geijutsu op basis van de keuze van circa 40 critici. De onderscheidingen gelden alleen in Japan geproduceerde cd's en zijn verdeeld over zeven categorieën, waaronder orkestrale muziek. De maandelijks toekenningen van The Record Geijutsu worden door de Japanse muzikliefhebber nauwlettend in de gaten gehouden en zorgen aldaar voor opmerkelijke verkoopcijfers voor de geselecteerde cd's.

Ook in eigen land werd de cd gunstig beoordeeld. “*De Sacre* krijgt een lezing zoals je die bij Jaap van Zweden kunt verwachten: vlammend, met heftige accenten en felle dynamische contrasten”, schrijft Frits de Haen op de site van Klassieke Zaken, “Het orkest gromt vervaarlijk bij de climax van het ballet [...]. Een enorm contrast met de grimassen van de *Sacre* vormt de balletmuziek voor strijkers *Apollon musagète*. Die is bij iemand als Jaap van Zweden natuurlijk eveneens in uitstekende handen. Het Radio Filharmonisch Orkest weet hier een verbluffend niveau van samenspel te bereiken en epateert met een prachtig warme en gloedvolle strijkersklank. We horen een uitstekend ensemble dat homogeen, maar tegelijkertijd op het scherp van de snede musicceert.”

Maître Jean Fournet overlijdt

Na een zeer lange, wereldomvattende carrière overleed dirigent Jean Fournet op 3 november 2008 te Hilversum. Hij werd 95 jaar oud en speelde ruim een halve eeuw een prominente rol in de internationale muziekwereld. Even lang onderhield hij een warme band met het Radio Filharmonisch Orkest, waarmee hij op 12 november 1950 zijn debuut als gastdirigent maakte. Hij was chef-dirigent van het Radio Filharmonisch Orkest van 1961 tot 1978 en daarna werd hem eervol de titel Chef d'Orchestre Permanent Invité verleend. Hij keerde tot op zeer hoge leeftijd regelmatig terug bij het orkest, zijn laatste concert met het RFO vond plaatst op 28 mei 2004 te Utrecht, met een typisch Fournet-programma:

E. Chausson - *Symphonie op. 20*

G. Fauré - *Shylock op. 57: Suite delen 2, 4, 5 en 6*

M. Ravel - *La Valse (Poème choréographique)*

<https://youtu.be/1l-AflGdNgE>

In totaal leidde maître Fournet het RFO in 535 opnames en concerten. Hij werd gezien als een van de grootste autoriteiten op het gebied van de interpretatie van Franse muziek. Zijn nauwe samenwerking met de belangrijkste Franse componisten van zijn tijd leverde hem de titel 'de grote verdediger van de Franse stijl' (New York Times) op. Jean Fournet was gehuwd met RFO-althoboïste Miriam Jakes.

Markus Stenz vervangt Mauricio Kagel in *Sankt-Bach-Passion*

Johann Sebastian Bach was het uitgangspunt voor de ZaterdagMatinee van het seizoen 2008-2009. Zo speelde het RFO onder leiding van Ed Spanjaard op 13 september o.a. Bachs *Ricercare* uit *Musikalisches Opfer BWV 1079* in de orkestratie van Anton Webern en de Nederlandse première van *Offrande musical sur le nom de BACH* van Charles Koechlin. Voor deze reeks concerten werd - in navolging van het Lohengrin-project - een nieuw cross-mediaal project in het leven geroepen op www.bachleeft.nl.

"Es mag sein, dass nicht alle Musiker an Gott glauben; an Bach jedoch alle". Deze uitspraak is van de Argentijnse componist Mauricio Kagel. Zijn monument voor Bach, de *Sankt-Bach-Passion*, stond op het programma van de ZaterdagMatinee van 13 december. Naar deze gebeurtenis werd reikhalzend uitgekeken, omdat Kagel dit concert zelf zou komen dirigeren. Kagels plotselinge overlijden, op 18 september 2008 in zijn woonplaats Keulen, zette helaas een streep door dit plan. De Duitse dirigent Markus Stenz werd bereid gevonden om het concert over te nemen.

"Dat was, met alle devotie die ook Kagel toekomt, een uitstekende ruil", oordeelde Roland de Beer in De Volkskrant. "Stenz is een man van de precisie, en bovendien een voor wie een partituur niet complex genoeg kan zijn. Zo klonk het Omroepkoor vloeiend en klaar, zong het kinderkoor (Bachs jeugd, Bachs kindertjes en Bachs Leipziger koorbengels belichamend) als een koor dat Bach graag gehad zou willen hebben, blonk het RFO uit met geknor en kakofonisch misbaar, solliciteerden de mezzo Lani Poulson en de bariton Oliver Zwarg naar Bach-medailles, en hoefde de tenor Daniel Kirch, langdurig in touw als 'evangelist', zich niet te forceren."

Kagels *Sankt-Bach-Passion* werd eerder in Nederland uitgevoerd op 8 november 1986, eveneens door RFO en GOK. Het geheel stond toen onder leiding van Reinbert de Leeuw.

